

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre", i Heiberg, Johanne Luise: *Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 16. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr08val-shoot-idm140470734510544.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre

Efter at Krieger 23. Februar 1869 havde læst Udkastet op for Martensen 5), takkede denne i de højeste Lovord Fru Heiberg for "disse Betragtninger, der faae et saa stort og eiendommeligt Værd derved, at de tillige ere Selvbetragtninger og Confessioner". Efter hans Overbevisning "bør de nødvendigt udgives *engang* og ville have et *blivende* Værd, ikke blot i vort Fædrelands Litteratur, men i al Litteratur" 6). Samme Aar forfattede Fru Heiberg, idet hun respekterede talrige Rettelser af Krieger, en ny Version, der i ~~17~~^{* * * * *} 17 April 1870 blev afskrevet af Krieger 1). Det er vel ikke mindst denne Afhandling, Martensen havde i Tankerne, da han nogle Aar senere, under Fru Heibergs Italiensrejse, energisk opfordrede hende til at arbejde videre med Værket. "Hvorledes, kære Veninde, gaaer det da," skrev han, "med Deres egen Selvbigraphie? Saa vidt det staaer til Dem, bør De ikke forsømme at fortsætte og fuldende. Dette Værk vil faae Betydning i tidshistorisk, i kunstnerisk og i ethisk Henseende. Gid jeg havde det, naar jeg - dersom jeg faaer Tid eller som det ogsaa kan udtrykkes, dersom min Villie og mit Talent ikke er alt for sendrægtigt og uskikket til at overvinde Hindringerne - skal til at skrive om Kunsten og Theatret. Thi heller ikke derfra vil jeg kunne afholde mig, dersom jeg overhovedet skal skrive speciel Ethik" 2). 12. December 1875, da Fru Heiberg atter var i København, skrev Krieger i sin Dagbog: "Martensen drøfter nu Spm. om Skuespilkunstens Ethik" 3). At det er med Fru Heiberg, og at Genstanden er hendes Afhandling, fremgaar af hendes Brev til Krieger nogle Dage senere 4): "Jeg har forbarmet mig over Martensens Tvivl og Uro og benaadet Skuespilkunsten med betydelige *Forbehold* ." I hvilken Retning Martensens Indflydelse er gaaet, kan man ikke direkte se af Varianterne, da ingen Rettelser i Manuskripterne kan bestemmes som hidrørende fra ham 5); men Fru Heiberg har selv gjort opmærksom paa, at det ingenlunde var hans Paavirkning i religiøs Henseende, der kastede hendes Tvivl med Hensyn til Udøvelsen af den dramatiske Kunst ind i hendes Sjæl. "Har han," skriver hun, "udøvet nogen Indflydelse herpaa, da har det snarere været ved at moderere end ved at forstærke disse mine Anskuelse" 6). Til Krieger taler hun noget senere 7) om, at Afhandlingen vel kunde "forkortes og i Udtrykkene modereres, men Ulykken er, at De ikke samstemmer med min hele Anskuelse paa dette Punkt og helst ønsker det Hele uskrevet. Forandre min hele Anskuelse paa dette Punkt kan jeg ikke, tvertimod, den styrkes Dag for Dag meer og mere. Lader Vorherre mig leve nogle Aar endnu, kan jeg jo ikke vide, om jeg da kommer bort derfra, men jeg tvivler stærkt herpaa. Jeg siger som Luther: "Her staaer jeg, Gud hjælpe mig, jeg kan ikke andet."" Et lignende Standpunkt indtog hun senere, som vi skal se, overfor A. G. Ø. Hauchs Kritik. Antageligt efter dette Tidspunkt, men sikkert inden Udgangen af 1878 foretoges en ny Afskrift af Afhandlingen, denne Gang af Frk. Verdellin 8).